

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 3212
Tarih : 05.12.2023

7012

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **İçişleri Bakanı Ali YERLİKAYA** tarafından Anayasanın 98' inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96' ncı ve 99' uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Mahmut DİNDAR

Van Milletvekili

BM Engelli Hakları Sözleşmesi 1982 Anayasası'nın 90. Maddesi gereği imzalanıp TBMM'de onaylandıktan sonra iç hukuka dahil edilerek esas alınmıştır. Engellilerin temel hak ve özgürlüklerine ilişkin temel bir çerçeve sunduğu için Türkiye'deki yasaların bu sözleşmeye uygun olması gerekmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti 30 Mart 2007 tarihinde Engelli Hakları Sözleşmesi'ni imzalamış ve 28 Ekim 2009'da TBMM'de onaylayarak taraf olmuş ve yükümlük altına girmiştir. 26 Mart 2015 tarihinde ise BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin İhtiyari Protokolü de imzalandıktan sonra onay sürecini de tamamlamıştır. Bu yönüyle sözleşme hükümlerinin uygulanmaması ve verilen yükümlülüklerin ertelenerek yerine getirilmemesi hukuk dışı bir durum olarak ele alınmalıdır. Sözleşmenin 3. Maddesi Engelli haklarının ve haklarına ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesinde esas alınması gereken ilkeleri çok net belirlemiştir. Buna göre "Engellilerin topluma tam ve etkin katılımlarının sağlanması, Kendi seçimlerini yapma özgürlükleri ve bağımsızlıklarını da kapsayacak şekilde, engelli bireylerin insanlık onuru ve bireysel özerkliklerine saygı gösterilmesi, Ayrımcılık yapılmaması, Farklılıklara saygı gösterilmesi ve engellilerin insan çeşitliliğinin bir parçası olarak kabul edilmesi, Fırsat eşitliğinin sağlanması, Erişilebilirlik olması, kadın-erkek eşitliğinin gözetilmesi ve Engelli çocukların gelişim kapasitesine ve kendi kimliklerini koruyabilme haklarına saygı duyulması, sözleşmenin temel ilkeleridir. Sözleşmenin bir tarafı olan ve yükümlülük altında olan Türkiye Devleti'nin bu ilkeler ışığında uyması ve uygulaması gereken haklar Sözleşmenin 10. ve 30. Maddeleri arasında ayrıntılı bir şekilde düzenlenmiştir. Engelliler Konfederasyonun hazırladığı "Sözleşme Gölge Raporu" sözleşme hükümlerinin önemli bir bölümünün hala yaşama geçirilmediğini ortaya çıkarmıştır. Türkiye'de engellilerin sayılarına ilişkin birçok başlıkta veri ya hiç yoktur ya da güncel veri yoktur. Engellilere ilişkin "insan hakları yaklaşımının" yerleşik olmaması, bütüncül bir bakış açısı ve politika ile meselenin ele alınmaması; geleneksel olumsuz yaklaşımları, salt tıbbi yaklaşımları egemen kılmaktadır. Engellilerin hakları insan hakları mücadelesinin bir bileşeni olarak görülmeli ve engellilere yönelik kamusal hizmetler sosyal devlet olmanın gereği olarak derhal yerine getirilmelidir. 2001 yılı Türkiye Özürlüler Araştırması'na göre sayıları 8 Milyon üzerinde olan, 2011 yılı Nüfus ve Konut Araştırmasına göre sayıları 5 milyon

üzerinde olan engelli nüfus toplam nüfusun yüzde 7 ila 12'sine denk gelmektedir. Engellilere yönelik sunulan/sunulmayan kamu hizmetleri aileleri ile birlikte tüm toplumu ilgilendirmektedir. Bunun için genel kamu hizmetleri tasarım ve sunumunun tüm bakanlıklarda, online ve fiilen erişim imkanları arttırılmalıdır. Engellilere yönelik ailede, sokakta ve işyerlerinde şiddet ve istismarın önlenmesi, bu hak ihlallerinin faili olan kişilerin tespit edilip yaptırıma maruz bırakılması "şiddetin kısır döngüsünü" kırmak açısından işlevsel olacaktır.

Bu bağlamda:

- 1) Bakanlığınız görev alanında olan tüm yerleşke ve binalar (il müdürlükleri-taşra teşkilatı dahil) tüm engel gruplarının erişilebilirliğine uygun mudur?
- 2) Bakanlığınızın internet sitesi ve e-devlet uygulamaları kaç yıl içerisinde engelliler için de "e-erişilebilir" olacaktır?
- 3) Erişilebilirlik için uygun olmayan mekan ve alanlar (WC, Merdiven, Asansör, Yol ve Geçitler, Otoparklar, Ulaşım Servisleri ve diğer ilgili yerler) hangi süre içerisinde erişilebilir hale getirilecektir?
- 4) Bakanlığınız bünyesinde kaç işaret dili tercümanı istihdam edilmektedir? Hangi illerde işaret dili tercümanı istihdam edilmektedir?
- 5) Bakanlığınız kapsamında yasal istihdam kotası doluluk oranı nedir? Yasal olarak doldurulması zorunlu olan kotanın doldurulmama gerekçeleri nelerdir?
- 6) Bakanlığınız kapsamında şube müdürü ve üzeri kadrolarda kaç engelli istihdam edilmektedir?
- 7) Bakanlığınız görev kapsamındaki mevzuatın işaret dili ve Braille ile yaygınlaştırılması çalışmalarını planlıyor musunuz?
- 8) Türkiye'de yurttaşlık kimliği olmayan engellileri tespit etmek amacıyla bir çalışma yürütülmekte midir? Son 5 yılda bu durumda kaç engelli tespit edilmiştir?
- 9) Türkiye'de pasaport sahibi engelli sayısı kaçtır? Bunların cinsiyet dağılımı nedir?
- 10) Engellilere yönelik saldırı, istismarın ve her türlü şiddetin önlenmesi amacıyla herhangi bir planlama yapılmış mıdır? Bu kapsamda son 5 yıl içerisinde tespit edilen vaka sayısı kaçtır? Vakalarda fail ve mağdur cinsiyet dağılımı nedir?
- 11) Türkiye'de engelli mülteci sayısı kaçtır? Engelli mültecilere yönelik sunulan destek ve rehabilitasyon hizmetleri nelerdir?